

Нині усталеним вважається визначення емпатії, яке описує здатність особистості – завдяки розумінню почуттів іншої людини – емоційно відгукуватися на її переживання. Емпатія – це здатність тонко відчувати, співпереживати, співчувати не лише людям, а й усьому живому. Ця здатність ґрунтується на умінні правильно уявити собі, що відбувається у психічній сфері іншої людини, зрозуміти її переживання, а також на оцінці зовнішнього світу та внутрішніх відчуттів. Рівень емпатійної здатності людини можна порівняти з її здатністю уявити собі сприйняття ситуації іншими людьми. Емпатійна людина проникливо уловлює нюанси стану, в якому перебуває співрозмовник у конкретний момент, і здатна подати дієву допомогу. У багатьох редакціях існує або штатний психолог, або експерт із кризових ситуацій. Фотокореспонденти нерідко прибувають у зону лиха навіть швидше від силовиків чи медиків і бувають не в змозі тримати себе в руках, або ж емоційний зрив трапляється з ними пізніше. Наші ЗМІ поки що розраховують на моральну витримку своїх журналістів, не підозрюючи, що наслідки перебування журналіста в зоні військового конфлікту можуть бути різними і по-різному проявлятися. У цій ситуації над проблемами нового для України типу журналістів – військових репортерів та фотокореспондентів мають замислитися і редакції, і медіа-спільнота, і самі журналісти [1].

Висновки. Фоторепортажі і фотопортрети на воєнну тематику мають історичну цінність, вони ще мають моральну і ментальну цінність для сучасників і майбутніх поколінь. Люди, які знаходяться поза зоною бойових дій, лише за допомогою світлин опублікованих у медіа, можуть уявити собі реальну ситуацію, яка панує на території воєнного протистояння. Лише вдало вловлений кадр може передати емоції людей, які перебувають у стані війни, а також передати атмосферу усіх жахів, яких зазнають об'єкти зйомки. Тим самим читачі, які не перебувають у зоні бойових дій, споглядаючи світлини воєнних фоторепортерів, можуть хоча б частково перейнятися долею тих, на чий території йде війна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко І. Емпатія [Електронний ресурс] // <http://scorcher.ru/>. 2003. URL: <http://scorcher.ru/>. Дата звернення: 25.11.2018
2. Емпатія. Проникливість. Егоцентризм [Електронний ресурс] // <http://medbib.in.ua/empatiya-pronitsatelnost-egotsentrizm/>. 2010. URL: <http://medbib.in.ua/empatiya-pronitsatelnost-egotsentrizm/>. Дата звернення: 25.11.2018
3. Емпатія – розуміння іншого [Електронний ресурс] // <http://psyfactor.org/>. 2007. URL: <http://psyfactor.org/>. Дата звернення: 25.11.2018
4. Журавльова Л.П. Психологія емпатії // Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2007. С.1-328.

Макарчук Н.

Науковий керівник – Йордан А. М

НОВІТНІ ЖАНРИ ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІСТИКИ

Глобальна мережа інтернет сьогодні досягнула піку свого розвитку, вбираючи у собі найрізноманітніші види та способи збору, опрацювання, передачі інформації. Інтернет-ЗМІ, вони ж онлайн-ЗМІ, інтернет-видання, онлайн-інформаційні ресурси у зв'язку з динамічним, швидким та відносно якісним розвитком новітніх технологій збагачуються як змістовно, так і формально. У сучасній мережі інтернет спостерігається пошквалення та трансформація жанрової системи інтернет-медіа, відбуваються модифікації традиційних жанрів, які на моніторах комп'ютерів, мобільних пристроїв тощо стають статичними та неактуальними. Ідучи у ногу з часом, інтернет-видання пристосовують жанристику публікацій відповідно до вимог та запитів інтернет-аудиторії, а також до можливостей мережевих ресурсів, які в свою чергу лише розвиваються, цим самим даючи широкий простір для удосконалення та якісної зміни жанрів, притаманних лише інтернет-виданням.

Сьогодні інтернет характеризують як конвергентний засіб розміщення та поширення інформації, який детально описано вченою С. Машковою [3, с. 37]. У цьому дослідженні медіаконвергентність показано у трьох секторах: технологічному, на рівні системи ЗМІ («зближення різних ЗМІ, появи загальних для різних каналів змістових продуктів, що призводить до «народження нових інтегрованих жанрів» та на рівні медіа-ринку. Тому треба розуміти, що час не повинен превалювати над рівнем професійності підготовки мас-медійного продукту як на державному, так і на регіональному рівнях.

Досліджуючи новітні жанри інтернет-журналістики, варто зазначити, що саме мережа інтернет є передумовою їх утворення та розвитку.

Наразі українська мультимедійна журналістика знаходиться на етапі активного впровадження та пошуку все нових сучасних форм вираження інформації завдяки новітнім жанровим особливостям журналістських текстів, які стали можливими завдяки стрімкому розвитку технологій. Достатньо ґрунтовним є теоретичне осмислення науковцями медіа-ресурсу як журналістського явища у всесвітній павутині. Проте, розвиток інтернет-журналістики не припиняється і досі, що свідчить про постійний потік нових можливостей для вдосконалення мережевої журналістики.

На жаль, питання розвитку та функціонування жанрів інтернет-журналістики є досі не достатньо вивченим. Тому **актуальність** статті зумовлена безперервним процесом трансформації традиційних жанрів у нові жанри та появою новітніх жанрових форм онлайн-журналістики, необхідністю вивчення питання використання їх сучасними українськими медіа.

Метою статті є детальна характеристика новітніх інтернет-жанрів.

У всесвітній павутині існують журналістські жанри, які від традиційних відрізняються своєю мультимедійністю та симбіозом різних додаткових засобів передачі та візуалізації інформації. Тому зростання уваги до розгляду інтернету як нового медійного середовища останнім часом є особливо помітним. Аналіз жанрових особливостей інтернет-видань ми здійснюємо на основі журналістикознавчої спадщини українських учених (О. Гриценко, В. Іванов, С. Квіт, О. Мелешенко, З. Партико, Т. Петрів, Б. Потятиник [7], В. Різун, В. Шкляр), а також зарубіжних фахівців у сфері інтернет-медіа (О. Акопов [1], В. Кичанова [5], Я. Засурський [2], Дж. Гол [3], Р. Крейґ, Р. Реддік, Е. Скотт). Кількість українських досліджень нового виду засобів масової інформації – інтернет-видань – на сьогоднішній день, як спостерігаємо, збільшується. Проте окремих праць щодо класифікації новітніх жанрів, у тому числі й їхніх видозмін та модифікацій, поки що недостатньо. Натомість росте кількість доробок ненаукового характеру, представлених у вигляді блогівих записів та мультимедійних презентацій осіб, певним чином причетних до розвитку медіаринку України.

Передумови виникнення, успішного процесу зародження та функціонування до сьогодні інтернет-журналістики можна звести до одного – вся заслуга в існуванні інтернету. Саме він породив такі кити журналістики, без яких вона сьогодні не змогла б обійтися, як «гіпертекстуальність, мультимедійність та інтерактивність» [11, с. 20]. Проте інтернет-журналістика розвивається і досі. До того ж цей процес відбувається настільки стрімко, що припущення щодо найближчого майбутнього функціонування інтернет-журналістики зробити складно. Розвиток цієї сфери означає, що традиційна база теоретичних знань поповнюється новими термінами, жанрами, класифікаціями та іменами у сфері журналістикознавства, за якою потрібно не лише встигати, але й детально її вивчати.

Журналістська практика показує, що чітке розмежування між жанрами існує лише в теорії. Насправді жанрова система публікацій має розмиті межі, часто переплітаючись та об'єднуючись у один жанр. Або один жанр може трансформуватися у декілька різних. Інтернет вніс в роботу ЗМІ інноваційні форми представлення інформаційного контенту. З'явилися якісно нові способи донесення та подачі інформації до користувачів, яких немає і не може бути в традиційних ЗМІ через технічні моменти. Проте це не означає, що класичні жанри журналістики відмирають. Традиційні «журналістські жанри сьогодні продовжують існувати як у чистому вигляді, так і в дещо дифузійному, адаптованому до специфіки подачі інформації в нових медіа» [10, с. 81]. Дослідниця інтернет-журналістики А. Качкаєва переконана, що класичні жанри журналістики сьогодні нікуди не поділися. Замітка, репортаж, коментар, есе, фейлетон – це традиційні інформаційні аналітичні та художньо-публіцистичні жанри, що досі використовуються в мережових ЗМІ. «Для замітки на сайті буде важливим не просто заголовок і перший абзац, а ключові слова та посилання. Для репортажу, який в мережі заново народився, – його подія і актуальна на цей момент сутність» [4, с. 129]. Виключно новим мультимедійним жанром онлайн-журналістики А. Качкаєва вважає лише журналістський блог, «де професіонал виступає і репортером, і коментатором, і модератором, і співрозмовником, використовує відеоілюстрації, аудіо- та фоторепортаж» [3, с. 116].

Система жанрів онлайн-журналістики (яка перебуває у стадії формування) – це трансформована система класичних жанрів журналістики, яка характеризується зменшенням текстового обсягу та насиченням візуальними елементами [7, с. 81]. Одна група вчених вважає, що практично усі три групи жанрів підлягають трансформації. Інші вчені це заперечують, вважаючи, що аналітичні та художньо-публіцистичні жанри взагалі занепадають в інтернет-журналістиці. Інтернет-ресурси, виробляючи свою специфічну жанрологію, синтезують у собі і інформаційну складову, і аналітику, і публіцистику. На сучасному етапі йдеться про комбіновані жанри, проте у жодному випадку не змішані. Так, дослідник Б. Потятиник стверджує, що «природа онлайн-видань, структура подачі інформації в інтернет-виданні, як виглядає, аж ніяк не сприяють злиттю жанрів. Навпаки, стимулюють протилежні тенденції, зокрема жанрове розмежування» [8, с. 160]. Він вважає, що все залежить від ступеня зацікавленості реципієнта повідомленням. Якщо читачу коротке інформаційне повідомлення здається недостатнім, то, клацнувши на тому, що зацікавило, «він отримує букет матеріалів: розширену інформацію, аналітичну статтю, інтерв'ю з цього приводу, відеорепортаж» [6, с. 146]. Проте дослідник опускає таке явище, як поєднання в одному жанрі одразу декількох жанрових елементів, наприклад, як у мультимедійній статті (на основі одного текстового матеріалу), де поєднуються і інфографіка, і відео- та фотоматеріали.

Прослідкувавши виокремлення нових жанрів відомими дослідниками інформаційного простору в мережі інтернет, доволі важко скласти цілісну класифікаційну картину жанрового розподілу саме новітніх жанрів, оскільки часто вона є статичною, гібридною, корелятивною. Усі вище перелічені медійні жанри, які з'явилися на

сторінках інтернет-медіа не так давно в умовах якісного технічного розвитку медіа, ми пропонуємо поділити з огляду на практичний аспект аналізу на:

- традиційні жанри, адаптовані для сприймання в інтернеті (мультимедійна замітка, мультимедійна стаття, онлайн-репортаж, блог як авторська колонка і т. д.);
- наочно-ілюстративні жанри (фотострічка, фотогалерея, слайд-шоу, фоторепортаж, інфографіка, графіка, карикатура);
- аудіожанри (аудіоілюстрація, аудіослайд-шоу, аудіокоментар, аудіоцитата, аудіоверсія тексту, аудіосюжет, аудіоподкаст);
- відеожанри (відеосюжет, відеоілюстрація, відеоподкаст, відеоблог, відеоміст, мультискрипт, мультимедійне ток-шоу);
- жанри соціальних медіа (онлайн-конференція, твітер-репортаж, твітінг, онлайн-щоденники, потокове відео).

Поява та сучасне функціонування новітніх жанрів в інтернет-середовищі тісно пов'язані з розвитком технологій, впровадженням аудіо- та відеоформатів високої якості, а також помітною конвергенцією інтернет-ресурсів. Саме ці умови дали поштовх для вдосконалення існуючої жанрової системи та наповнення інтернет-видань якісно новим, технічно вдосконалим і сприйнятливо зрозумілим жанровим контентом. Класифікування такого виду контенту на сьогодні є журналістичнознавчою проблемою, яку науковці вирішують в силу своїх знань, досвіду та розуміння картини новітньої жанрології в системі інтернетних засобів масової інформації.

Під час реалізації дослідницького задуму ми дійшли таких висновків:

- сучасна інтернет-журналістика розвивається та перетворюється на якісно новий соціокультурний і цивілізаційний феномен під впливом інноваційних процесів та росту споживчих запитів. Головною причиною стрімких змін у творенні сучасної інтернет-журналістики є впровадження інтернету;
- трансформація традиційних жанрів у нові відбувається під впливом модернізації самої журналістики у нові медіа, які відзначаються більшою технологічністю та інноваційними вимогами;
- поки що не існує єдиної цілісної та вичерпної класифікації новітніх інтернет-жанрів, тому ми дозволили собі спробувати здійснити власний поділ жанрів на основі доробків багатьох дослідників інтернет-жанристики;
- соціальні медіа не замінять і не витіснять традиційну онлайн-журналістику, як стверджують прогнози окремих науковців. Вони лише стануть і поступово вже ними є – помічним інструментом представлення нових жанрів, які варто використовувати сучасним журналістам;
- поява та сучасне функціонування новітніх жанрів в інтернет-виданнях тісно пов'язані з розвитком технологій, впровадженням аудіо- та відеоформатів високої якості, а також помітною конвергенцією інтернет-ресурсів, чого часто бракує регіональним ЗМІ;
- для якісного розвитку регіональної інтернет-журналістики перспективою повинно бути створення єдиного (або – двох-трьох) інформгентства для кожного регіону, яке вирізнятиметься якістю та кросмедійністю;
- інтернет-аудиторія переймається не лише змістовим наповненням регіональних медіа, але й формальними його якостями, тому сучасній журналістиці важливо їх розвивати та вдосконалювати;

Концептуальна картина розвитку та функціонування української інтернет-журналістики репрезентує дві сторони: одна показує великий поступ та гідне вітчизняне теоретичне підґрунтя у сфері впровадження нових інтернет-жанрів, а інша сторона, практична, помітно відстає у часі та технологіях. Тому перспективи онлайн-журналістики та її жанрової системи далекоглядні, що дозволяє припустити майбутній розквіт інтернет-журналістики не лише на загальнодержавному рівні, але й у регіонах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акопов А. Типологические признаки сетевых изданий // Филологический вестник Ростовского государственного университета. 2000. № 1 (1). С.42-44 URL: <http://jgreenlamp.narod.ru/typology.htm>
2. Гол Д. Онлайн-журналістика. Київ: К.І.С., 2005. 344 с.
3. Засурський Я. Інтернет і нове середство масової інформації // Інформаційне общество. 2001. № 2. С.24-27.
4. Качкаєва А.Г. Журналістика і конвергенція: чому і як традиційні СМІ превращаються в мультимедійні. Москва: Наука, 2010. 200 с.
5. Кичанова В.А. REAL-TIME журналістика: нові жанри в нових медіа: дипл. раб. — М., 2013. — 117 с. // Московський державний університет ім. М. В. Ломоносова. 2013. № 2. С.116-117.
6. Машкова С.Г. Інтернет-журналістика. Москва: Тамб. гос. техн. ун-та, 2006. 80 с. URL: http://window.edu.ru/window_catalog/files/r38655/mashkova.pdf
7. Потятиник Б.В. Інтернет-журналістика. Львів: ПАІС, 2010. 246 с.
8. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.
9. Потятиник Б. В. Нові і «старі» медіа: передача «четвертої влади». Львів: ПАІС, 2009. 184 с.

10. Цимбаленко Є.С., Соколова К. Трансформація журналістських жанрів // Інформаційне суспільство. 2013. № січень-червень (17). С.80-83.

11. Чабаненко М. Інтернет-видання в Україні: становлення та особливості розвитку : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 27.00.04 "соц. комунікацій". Запоріжжя, 2010. 20 с.

Марчук Ю.

Науковий керівник – доц Одинцова Г. С.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Проблема формування творчої особистості учня є провідною майже в усіх державних документах про освіту – у Законі України «Про освіту», Державних національних програмах «Освіта» (Україна ХХІ століття), «Діти України», Державному стандарті початкової загальної освіти та ін. Вона здавна привертала увагу вчених. Так, теоретико-методологічне та психолого-педагогічне обґрунтування розвитку творчої особистості дитини знаходимо в роботах Я. Коменського, Й. Песталоцці, К. Ушинського, В. Сухомлинського, Л. Виготського, В. Давидова, О. Леонтьєва, В. Моляко, О. Савченко, Ш. монашвілі та ін.

Особливе значення у формуванні творчої особистості молодшого школяра відводиться шкільним предметам гуманітарного циклу, зокрема «Літературному читанню», яке є складовою мовно-літературної освітньої галузі і сприяє «збагаченню емоційно-чуттєвого досвіду, розвитку мовленнєво-творчих здібностей»[1]. З цією метою запроваджено нову змістову лінію в структурі програми з літературного читання для початкових класів – розвиток творчої діяльності учнів на основі прочитаного[4]. Методичні рекомендації щодо формування творчої особистості молодшого школяра знаходимо у роботах О. Матвєєвої, О. Джежелей, В. Левіна та ін.

Мета статті – охарактеризувати шляхи формування творчої особистості молодшого школяра на уроках літературного читання.

Як зазначають дослідники, останнім часом спостерігається зниження інтересу до читання у зв'язку із збільшенням обсягів інформації через мережу Інтернет, телебачення тощо. Тому проблема формування творчої особистості молодшого школяра засобами літературного читання залишається **актуальною**, оскільки навчальний предмет «Літературне читання» – багатофункціональний. У процесі його вивчення здійснюється мовленнєвий, морально-естетичний, літературний, інтелектуальний розвиток школярів, виховується дитяча особистість. Під час читання формуються ставлення дитини до навколишньої дійсності, її громадянська позиція, збагачуються почуття, розвивається творча уява, задовольняються пізнавальні інтереси молодшого школяра.

На думку С. Дорошенка, одним із важливих завдань вчителя є «турбота про дитячу літературну творчість, оскільки дитина особливим чином зберігає і накопичує читацький досвід в своїй «письменницькій» праці» [2, с. 167]. Література вміщує великий потенціал духовних цінностей, які можуть бути джерелом розвитку особистості – творчої, культурної. Тому важливо вже в початкових класах одночасно з формуванням навички читання відкрити дитині світ словесного мистецтва, привернути увагу до його краси, розвивати духовні якості під впливом літератури. Цього можна досягти, використовуючи можливості підручників та методичні підходи до побудови уроків. Так, підручники з читання володіють унікальними можливостями для розвитку творчих здібностей. Найбільшою мірою для цього придатні спеціальні розділи, що є у підручниках кожного класу. У 2 класі – це «Я хочу сказати своє слово», у 3 класі – «Візьму перо і спробую», у 4 – «У кожного є співуча пір'їнка».

Аналіз науково-методичної літератури, вивчення передового педагогічного досвіду дозволяють визначити найбільш ефективні форми уроків та види вправ і завдань, спрямовані на формування творчої особистості молодших школярів на уроках літературного читання, серед яких: - уроки-інсценізації (або уроки з елементами інсценізації), які передбачають розігрування учнями ситуацій за прочитаним. Інсценізація твору вимагає належної підготовки учнів, що передбачає розуміння ними характеру дійових осіб, уявлення про зовнішній вигляд, обговорення можливих інтонацій, міміки, рухів тіла під час читання реплік. Учителю слід заохочувати дітей до інсценізації прочитаного у класному театрі, на батьківських зборах або перед іншими учнями. Уміння інсценізувати сприяє також формуванню у молодших школярів здатності легше адаптуватися у соціальному середовищі, вільно спілкуватися;

- уроки з ігровим сюжетом. Цей вид уроків з успіхом можна застосовувати в усіх класах під час вивчення різних тем. Ігрові сюжети виступають як основа побудови сценаріїв уроків. Наприклад, темами уроків з ігровими сюжетами можуть бути «Мандрівка сторінками улюблених казок», «Мандрівка Шевченківськими місцями», «Зустрічі у клубі веселих і винахідливих», «Матч Чомучок з Пізнайками» та ін. Крім того, ігровий сюжет може бути основою проведення цікавих узагальнюючих уроків, уроків-ранків («Дружба з книгою – це свято»,